

Uitdagingen Ton Notten

- Netwerkontwikkeling.
- Lectoraten en kenniscentra op Hogescholen.
- Daar is onderzoek gericht op effect voor de maatschappij.
- Volwasseneducatie, van lokaal via regionaal tot landelijk en Europees.
- Relevante innovatieve arrangementen.
- Social engineering: de combinatie van sociale geografie en sociale planning.
- Creëer een onderwijs- en educatieforum voor regionale mobiliteit waarbinnen alle uitkomsten van deze studiedag een plekje krijgen.

Kansen uit workshop Maarten Loeffen

- Stimuleer burgerinitiatief via een moratorium op 'hinderende' wet- en regelgeving vanuit de overheid.
- Doe het als overheid niet zelf, maar zoek de energie bij burgers op.
- Durf als gemeente te onderhandelen met burgers. Die speelruimte stimuleert initiatief en eigenaarschap bij burgers.

Kansen uit workshop Lourens Koomans

- In vijf stappen naar zelfsturing: boor een netwerk aan, stel hulpbronnen vast, vind een gezamenlijke focus en doel, kies samenwerkingsprocedures en ontwikkel samenwerking. Dat is feitelijk organisatieontwikkeling. De overheid en welzijnswerk kunnen dat als facilititeit aanbieden als burgers in actie willen komen.
- Nederland is een land van autonomie, geef burgers dan ook de ruimte om actief te kunnen zijn, te organiseren en eigen keuzes te kunnen maken. Speel als overheid de bal consequent terug naar de burger.
- Ook kwetsbare burgers kunnen bijdragen en ook in kwetsbare dorpen is van alles mogelijk. Vraag de burgers wat ze willen, kunnen en zelf willen doen.

Hefbomen Frans Thissen

- De kwaliteit van de woonfunctie: het moet goed wonen zijn in een dorp.
- Een 'open' ontmoetingsruimte. Deze functioneert het beste als ze het resultaat is van burgerinitiatief.
- Sociaal kapitaal: opleidingsniveau, de grootte van netwerken van burgers, onderwijskansen en burgerparticipatie.
- Nieuwe vormen van rechtvaardigheid en solidariteit. Van vanzelfsprekende solidariteit binnen het dorp naar persoonlijke rechtvaardigheid en solidariteit op basis van eigen keuze.
- De veranderende identiteit en "vertellen van verhalen". Dorpsbewoners schrijven mee aan de verhalen van het dorp. Sociaal-culturele projecten en uitingen vervullen deze functies.

Kansen uit workshop Gerrit Kappert

- Verdiep op thema's die belangrijk zijn in een regio, doe aan kennisverdieping en verbindt de resultaten aan de gemeenschap.
- Ga wet- en regelgeving tegen die samenwerking moeilijk maakt. Onderzoek hoe je die samenwerking echt goed kunt organiseren.
- Laat verandering geworteld zijn in de realiteit. Als bedrijven en onderwijsinstellingen samen iets willen, is er gedeelde urgentie. Dat werkt beter dan wanneer samenwerking van bovenaf wordt vormgegeven.
- Bedrijfsleven kan meer aandacht besteden aan haar vraagarticulatie en zou georganiseerd een vraag kunnen neerleggen.

Kansen uit workshop Sabine Meijer

- Veel dingen zijn niet meer te plannen. Omarm de initiatieven vanuit kernen. Creëer er ruimte en face-to-face contactmogelijkheden voor. Investeer in mensen, niet in stenen.
- Houd regionale focus, waarbij de beleving van afstanden van belang is. De regie ligt niet automatisch bij de grotere kernen. Geef sterke kernen ruimte en benut wat er al is. Leg geen blauwdruk van bovenaf op.
- Ga niet alleen uit van bestaande geografie. Wellicht is het tijd voor nieuwe kaarten, die veel meer uitgaan van krachten en competenties.

Succesfactoren regiomarketing uit lezing Gert Jan Hospers

- Maak duidelijke keuzes en denk in doelgroepen
- Creëer campagnes volgens het AIDA-model (Attention, Interest, Desire en Action)
- Bied concrete arrangementen aan
- Denk regionaal in plaats van in termen van het dorp
- Regiomarketing is geen sprintje, maar een marathon

Kansen uit workshop Lidwien Vos de Wael

- Vital villages: burgers maken een dorpsvisie, waarbij competenties benut worden, spannende methodieken worden ingezet en in Europees verband wordt uitgewisseld.
- Organiseer educatie dichtbij huis. Dat bevordert de betrokkenheid op een zo laag mogelijk schaalniveau. Daar zijn aanjagers bij nodig. Dat kunnen faciliterende professionals zijn, waarbij vrijwilligers en (onopgemerkt) lokaal talent het initiatief houden.
- Publiek lokaal: een soort van 'café' met een echte functie voor het dorp.
- Vervang de term Krimpregio door Pioniersregio. Benadruk de kansen.

Resultaten studiedag 'Kansen van het platteland'

VOORBIJ GEOGRAFISCHE GRENZEN

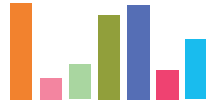
Deze studiedag is mede mogelijk gemaakt door:
 Provincie
Noord-Holland

Meer informatie?
Voor alle presentaties, foto's
en een uitgebreid verslag van
deze studiedag scan de
qr-code of klik [hier](#)

Verslag van de studiedag “De kansen van het platteland”

Voorbij geografische grenzen

We hebben eindelijk de file verlaten en rijden door een stad vol bakfietsen, elektrische auto's, plots overstekende toeristen en talloze 'sportief' rijdende fietsers, richting een te dure parkeergarage. Welkom in de grote stad. We gaan er, samen met circa 80 wetenschappers, ambtenaren, studenten, actieve burgers en ondernemers de kansen van het platteland verkennen.

Henk Hijink van de stichting Learn for Life opent de dag. We gaan vandaag zoeken naar kansen en mogelijkheden, nu en in de toekomst. Dagvoorzitter Dirk Strijker bezocht ter voorbereiding, en per fiets, levendige dorpen en dorpen waar voorzieningen ontbreken en sprake is van leegstand, vergrijzing en een gebrek aan werkgelegenheid. Het gaat goed, maar er zijn wat pijnpunten. Die komen in het programma naar voren, maar de sprekers gaan ze omkeren, we zoeken immers naar kansen.

1,5 miljoen voor 1.000 inwoners Lotte Vermeij van het SCP vertelt over “Sociaal vitaal platteland”, een project dat de ongelijkheid tussen dorpen bestrijdt. Die ontstaat rondom de factoren bereikbaarheid ten opzichte van de stad en de schoonheid

van een dorp en brengt vier typen dorp voort: mooie dorpen bij de stad (elitaire dorpen), mooie afgelegen dorpen (mooie dorpen), minder mooie dorpen bij de stad (forensen-dorpen) en minder mooie, afgelegen dorpen (kwetsbare dorpen). De mooie dorpen blijken sociaal het meest vitaal, de forensendorpen het minst. Vooral de contacten in het dorp en de beleving van de lokale cultuur verklaren deze verschillen.

Soulsapes van Mister Marketing Mister Marketing, Gert Jan Hospers, heeft verontrustend nieuws voor dorpen: Barcelona is in recreatieve zin een concurrent. Daar ben je namelijk zo, tegen geringe kosten. Hij vergelijkt plattelandsmarketing met het geheim van de sportvisser: het aas moet lekker zijn voor de vis! Plekken doen iets met mensen, Gert Jan noemt het de ‘P’-factor. Als je een plek zintuigelijk hebt ervaren, speelt het gevoel mee. Dan ontstaat er, naast landscape, ook sense- en soulscape. Een buitenstaander kent alleen landscape. Gert Jan verklapt dat marketing voor het platteland alleen werkt voor toerisme. Je gaat niet ergens werken of wonen op basis van 'landscape'. Hij presenteert zes momenten van de waarheid voor plattelandsmarketing in het

Visitor Journey Model. Foto's en landmarks zijn belangrijk, net als maak-, haak- en raakbaarheid. Gert Jan onderwerpt ons aan twee Ansichtkaartentests. We blijken kudde-dieren. We verlangen naar de savanne, die leesbaar, coherent, maar ook mystiek is. Rust en ruimte, de menselijke maat en natuurlijke elementen vinden we ook aantrekkelijk. Gert-Jan moedigt ieder dorp aan op zoek te gaan naar de P-factor. Mik op een duidelijke doelgroep, denk regionaal, in arrangementen en besef dat marketing een marathon is en geen sprintje. 'Er gaat niets boven Groningen' bestaat ook al sinds 1989.

Korte koffie

Tijd voor korte koffie. We spreken Just Verhoeven, een trainee bij de provincie Groningen, die bevlogen vertelt over hoe en met wie ze daar het Suikerfabriekterrein willen inrichten. De geografen Ko Schuurmans en Hans Veer zijn met een politiek en kerkelijk motief gekomen. Hans zoekt bouwstenen voor kleine kernen beleid, Ko denkt na over de leegloop en functieverandering van de kerk in relatie tot behoud van voorzieningen. Na de koffie koppelt Ton Notten onderwijs in ondersteunende zin aan krimpregionaal beleid. Mistroostig begrip trouwens, dat krimpregio. Ton bespreekt vijf sores en vijf uitdagingen. De sores? Onderwijs is een sorteermachine, die de weg playeide voor sociaal etnische selectiviteit, het 'Jo-Jo-beleid' (lees: geen beleid) rondom de volwasseneneducatie. Derde sores is de krenterigheid van onze overheid rondom hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek, het saneren in het onderwijs de vierde. Tot slot het sorteren en stapelen: allochtone jongeren moeten veel vaker dan autochtone jongeren stapelen, wat betekent dat ze veel vaker op de verkeerde plaats instromen. Ton heeft weinig tijd over voor de kansen. Hij noemt netwerkontwikkeling, de lectoraten en kenniscentra op Hogescholen, volwasseneneducatie, innovatieve arrangementen en social engineering. Ton sluit af met een belangrijke aanbeveling: creëer een onderwijs- en educatieforum voor regionale mobiliteit, waarbinnen alle verhalen van de inleiders en uitkomsten van de workshops een plekje krijgen.

Niet vechten voor de flappentap

Frans Thissen start met de krantenkop “Bredevoort vecht voor flappentap”. De boodschap is negatief, het traditionele dorp is verleden tijd. Maar er wonen wel bijna drie miljoen mensen in dorpen. Het gaat over de referentiekaders bij veranderingen.

Het eerste is het autonome dorp: een spiraal waarin het aantal inwoners, de leefbaarheid en het aantal voorzieningen elkaar negatief beïnvloeden. Het woondorp is een meer realistische visie, waarbij regiovorming het sleutelwoord is. Wat zijn de hefboomen richting woondorp? De kwaliteit van de woonfunctie is de eerste, een 'open' ontmoetingsruimte de tweede. Dat is een plek met draagvlak, liefst ontstaan als burgerinitiatief. Derde hefboom is sociaal kapitaal, de vierde zijn nieuwe vormen van rechtvaardigheid en solidariteit. Meer geënt op persoonlijke rechtvaardigheid en solidariteit op basis van eigen keuze. Vijfde hefboom is het vertellen van verhalen door dorpsbewoners, oude en nieuwe verhalen van het dorp. Allelei sociaal-culturele projecten vervullen deze functies. Frans sluit af met de vraag: hoe kunnen beleidsmakers omgaan met deze hefboomen?

KennisHUB's

Na een Mediterrane lunch gaat het de trap op, naar de workshops. Bij Gerrit Kappert beantwoorden de deelnemers de vraag: wat kan het beroepsonderwijs betekenen voor het platteland? Gerrit haalt een aantal inspirerende initiatieven aan. Over innovatie van de zorg en kennisHUB's. De deelnemers noemen projecten, die zijn gericht op de economische vitaliteit en gedurende het project ineens raken aan krimpproblematiek. Wat zit er in de weg? Starre curricula, wet- en regelgeving en perverse systeempraktijken die averechts werken. En het bedrijfsleven kan haar vraag beter articuleren. Eén ding is zeker: kleinschalig samenwerken, geworteld in de realiteit, loont. In de workshop van Lidwien Vos de Wael draait het om plattelandsvernieuwing, allerhande vormen van lerend partnerschap en Vital Villages. Bert Kisjes heeft een methodiek voor dorpsontwikkeling ontwikkeld, bottom-up, en zoekt onderzoekers die zijn methodiek een wetenschappelijk verantwoord fundament willen geven.

Ruimte

Bij Lourens Koomans en Maarten Loeffen gaat het over ruimte geven aan burgers. Om zelfsturing onder burgers en het belang van sociaal kapitaal: netwerken en interacties, bestaande en potentiële hulpbronnen en het vermogen om een en ander te mobiliseren. Lourens ziet organisatieontwikkeling als instrument. Boorbronnen aan, bepaal een gezamenlijke focus en doel, kies samenwerkingsprocedures en ontwikkel samenwerking. Zet organisatieontwikkeling als overheid in als faciliteit als mensen in actie willen komen. In de discussie gaat het over waar zelf-

sturing wel en niet kan? Lourens vindt dat de bal consequent terug moet worden gelegd bij de burger. Ook in kwetsbare dorpen kunnen dingen. Onderschat burgers niet! Bij Maarten is de discussie fel. Het gaat over burgerkracht versus hindermacht. Over 'Big Society' waar burgers verantwoordelijkheid willen nemen en ruimte daartoe krijgen. De meest radicaal ingenomen stelling? Een moratorium op overheids-handelen. Wat minder radicaal: sluit als overheid aan bij de energie van dorpelingen, waardeer initiatief, zoek contact met actieve bewoners buiten de 'bekende kringen', wees co-creatief en durf te onderhandelen. Dat biedt speelruimte en leidt tot echt contact en eigenaarschap. Bij Sabine Meijer is het druk. Ze vertelt over de hiërarchie van dorpen en over de trek naar middelgrote plaatsen. De regio van grote kernen zou niet vanzelfsprekend moeten zijn. Hiërarchie op basis van kracht en competenties is ook denkbaar. Dan gaan haar deelnemers echt aan de slag. Resultaten? Veel laat zich niet meer plannen, luister naar en investeer dan in mensen. Benut wat er is in sterke kernen en heb oog voor onopgemerkt talent. Tot slot komt het op geografische grenzen. Daar moeten we voorbij. De tijd is rijp voor nieuwe kaarten, die niet langer alleen maar uitgaan van de bestaande geografie.

Zoek het maar uit?

Dirk trapt de plenaire nabespreking af. Alle workshops draaiden om twee thema's: governance en educatie. In de educatieve sfeer kwamen de

samenwerking en kennisHUB's aan bod. Wat doen die? En moet daar altijd een concrete vraag uit de realiteit onder liggen? Een medewerker van Saxion Hogeschool vindt het belangrijk dat die vraagarticulatie van onderop komt. In Emmen werken verschillende onderwijsinstellingen samen rondom zorginnovatie. HBO studenten begeleiden ROC scholieren succesvol. Bij volwasseneneducatie ging het over actietafels. Met een aantal mensen leer je en doe je, allemaal rondom een bepaald vraagstuk. Dirk vraagt of het de moeite loont om in het buitenland te shoppen? Wel als je niet klakkeloos kopieert. Het is hier immers geen Zweden of Slovenië. De governance dan. Zelfsturing, ruimte, samenspel. Waar staan we? Geen initiatief, dan zoekt u het als burger maar uit? Of vallen er dan dorpen en mensen buiten de boot? Een deelnemer geeft aan schaars geld graag in te zetten voor groepen die wat willen. Daar gaat een signaal vanuit. Er is altijd een aanknopingspunt om mensen in de benen te krijgen. In veel gemeenten is dit een leerproces, daar valt bij ambtenaren veel winst te boeken.

Naar een afronding

Dirk komt afrondend uit bij het woord 'binding'. Wat we wellicht nog onvoldoende weten is hoe we die binding bouwen, continueren en er vorm aan geven. Een deelnemer noemt toeval als succesfactor: mensen die elkaar op het goede moment ontmoeten, samen nét de goede dingen doen. We kunnen dus nog zoveel beïnvloeden, maar zonder geluk vaart niemand wel. Een prettige gedachte!

